

Бенева, Райна. Забуртова, Мирослава. Иванова, Яница. Манчева, Яна. Павлов, Бойко. Рангелов, Спас. Со Ъънг, Ким. Сотирова, Ирина. Транскрипция на корейските имена и думи в български текстове. – Във: *Манас: Българска транскрипция на антропоними и топоними от азиатски и африкански езици*, Том 4, 1, 2018.

Транскрипция на корейските имена и думи в български текстове

Райна Бенева, Мирослава Забуртова, Яница Иванова, Яна Манчева, Бойко Павлов, Спас Рангелов, Ким Со Ъънг, Ирина Сотирова

Резюме

В настоящата научна разработка се представят аргументите за предложение за нова опростена система за практическа транскрипция на корейски имена и думи в български текстове с кирилица*. Прави се преглед на ключови понятия и принципи от традицията на транскрибиране на чужди имена и думи в български писмени текстове. Разглеждат се големите различия между фонетичните характеристики на корейския и българския език. През годините са предлагани различни решения за преодоляване на трудностите в транскрипцията, които произтичат от тези различия.

Научната статия е базирана на дискусии и кръгли маси, в които са участвали всички сегашни членове на Катедра по корейстика (ФКНФ, СУ), както и поканени бивши преподаватели и студенти от нея. Предлаганата система е резултат от взети с консенсус решения, които са прости и елегантни и са напълно приемливи за една практическа транскрипция за широка употреба. Въпросът за транскрипцията за специални цели е оставен настрана. В окончателния вариант системата избягва диакритични знаци, секвенции като **кх**, **тх**, **нгдж**, **лпхи** други подобни, които затрудняват българските читатели и създават превратна и неправилна представа за звученето на живия корейски език.

Ключови думи: транскрипция, транслитерация, фонетика, фонема, графема, диграф, писмена система, азбука, комплементарна дистрибуция, свободно вариране.

* Настоящата транскрипция е приета от катедра Корейстика към СУ „Св. Климент Охридски“.

1. Транскрипции и транслитерации

В българската лингвистична традиция се прави ключова разлика между системи за транскрипция и системи за транслитерация (Стефанов 1908). Проф. А. Данчев дефинира двете понятия (2010: 26, 29) по следния начин:

транслитерация: „заместването на **графем**и, т.е. на единици от правописната система на езика източник със съответните единици от правописната система на езика приемник“;

транскрипция: „фонетичното преписване на имена и думи от една азбука на друга (разбира се, може да се записва и устна реч)“.

Фонетичната транскрипция със знаците на Международната фонетична асоциация или с някакви други знаци, включително и с азбуки на конкретни други езици, е вид „транскрипция“ в смисъла на определенията на Данчев. Заместването на всеки знак от една система със знак от друга система (без да се отчита произношение) би било „транслитерация“.

Фонетичните транскрипции могат да бъдат по-тесни и по-широки. По-тясната транскрипция се стреми да разкрие колкото може повече дистинкции в изходния език, докато по-широката не навлиза в много подробности. Например, практическата българска транскрипция на английските имена (Данчев 2010) е широка, защото не прави разграничение между английските /t/ и /θ/, например. От друга страна, консистентно прави разлика между /æ/ и /ʌ/. За сравнение можем да посочим, че установената японска транскрипция на английските имена и думи различава /t/ и /θ/, но не прави никаква разлика между /æ/ и /ʌ/ (Rangelov, Pavlov2013). За широките транскрипции (включително добре установени, уважавани и влиятелни системи за транскрипция) е характерно, че са **произволни** и че често са базирани на **субективни перцепции** и предпочитания. Това, между другото, важи и за стандартните правописни системи на „националните езици“.

Прави се разлика и между практическа транскрипция и транскрипция за специални цели. Транскрипцията за специални цели се стреми да бъде максимално тясна и да разкрива и показва ясно фонемния състав на изходния език с различни знаци/букви. Често, редом с фонемите, се открояват и характерни алофони. Използването на диакритични знаци е сред разпознаваемите атрибути на транскрипцията за специални цели. Практическата транскрипция има за цел да улесни изговарянето на чуждите имена и думи в текст на конкретен език, така че хора, които не познават дадения език, да могат максимално близко да произнесат име или дума от него. Често практическите транскрипции са доста широки и от тях в повечето случаи не може да се възстанови оригиналният фонемен състав на името или думата, камо ли оригиналният правопис. И двата вида транскрипции са фонетични. Често срещана заблуда е вярването, че от „добра“ транскрипция може или дори трябва да може да се възстанови оригиналният правопис.

2. Към единна транскрипция на корейските имена и думи с българската азбука

Съзнателни опити корейските имена и думи да се изписват в български текстове с кирилица според някаква система за транскрипция, доколкото ни е известно, се правят от 1992 година, когато за първи път започна да се изучава корейският език в България в академична среда. През 1995 г. в „Литературен вестник“ бяха публикувани първите текстове, преведени на български език от корейски. Забележително е, че това беше поезия: няколко стихотворения на великия корейски поет Юн Тонджу (името там е изписано като Юн Дон-Джу), преведени от Спас Рангелов и Бойко Павлов. През 1998 г. излезе и първата книга с литературни преводи от корейски език на български (Павлов, Рангелов, Чой 1998). Тогава за първи път се наложи много корейски имена да бъдат предадени на български език. Преводачите Рангелов и Павлов създадоха система, която по-късно беше експлицитно представена в Rangelov, Pavlov2012. По-късно въпросът отново беше разгледан в Rangelov, Pavlov2013. Беше направено и предложение за транскрипция на българските имена и думи с корейската азбука хангъл (Rangelov2015). Тези три

статии за пореден път разпалиха страстите около въпроса за българската транскрипция на корейските имена и думи. Темата за различните транскрипции на корейския език (романизация, кирилизация и т.н.) е гореща не само в България, а на практика навсякъде по света, където се изучава корейски език. Особеностите на корейската фонетика и графика не могат да не пораждат спорове около въпроса как да се транскрибират корейските имена и думи с каквато и да е друга азбука. Корейската фонетична азбука, наречена хангъл и изобретена в Корея през XV век, системно се използва само за записването на корейския език (Рангелов 1996, Rangelov1997). Поради тази причина корейските имена и думи **винаги** трябва да се транскрибират, когато се появяват в който и да е друг език.

През 2018 г. чрез дискусии и кръгли маси в Катедрата по кореистика се стигна до консенсусен проект за система за обща практическа транскрипция (а не транскрипция за специални цели) на корейските имена и думи в български текстове с кирилица. Този проект е изложен тук. Той се характеризира с доста широка фонетична транскрипция при съгласните, но и със сравнителна умереност при гласните и дифтонгите.

При изложението по-долу сме дали като изходни не само фонетичната транскрипция с IPA (един от по-широките варианти), но и фонетичната транскрипция с хангъл, която се използва в Корея, както от самите корейци в техните тълковни речници, така и при преподаването на корейското произношение на чужденци. Въпреки че в таблиците по-долу са дадени единични букви хангъл, транскрипция с български букви не може да се прави буква по буква от стандартния правопис с хангъл, който е базиран на етимологичния принцип. Транскрипцията може да се прави от хангъл само от фонетичната транскрипция с хангъл за конкретна дума. Например, корейската дума **업네** се транскрибира с хангъл като [업네]. Ние транскрибираме с кирилица от хангъл от фонетичния запис в квадратните скоби, а не от стандартния правопис (който е базиран на етимологичния принцип). Затова на български с кирилица пишем **омне**, а не **опсне**. Дори когато отделна корейска сричка или отделна корейска морфема е транскрибирана фонетично, фонетичната транскрипция на дадена дума обикновено не е механичен сбор от фонетичните транскрипции на отделните срички или на отделните морфемни думата. В корейския език на сричката и на морфемната граница се случват много асимилации и други фонологични или морфонологични явления. Някои от тях са автоматични и задължителни, обусловени от корейската фонотактика, но много от тях са произволни и непредсказуеми. Не всички се отбелязват в стандартния правопис. Просто (както и във всеки друг език) трябва да се познава конкретната дума. Поради това всяка словоформа, както и всяка фонетична дума, си има отделна фонетична транскрипция. Заради сложността на корейското писмо, както и поради някои особености на корейската лексика и морфология, допускаме някои отклонения от така изложените принципи. Тези отстъпления са описани в този текст и в бележките към таблиците.

Необходимостта да се изхожда не само от фонетичната транскрипция с IPA, а и от фонетичната транскрипция с хангъл, се обосновава с няколко причини:

разнообразието от фонетични транскрипции с IPA, което се среща в литературата по въпроса (характеризиращо се с прекалено много варианти); непознаването на IPA от страна на много хора, които изучават корейски език, но нямат филологическа подготовка; почти единодушното транскрибиране с хангъл в корейските източници.

3. Корейският вокализъм

Прескриптивистите на стандартния корейски език обикновено пишат за 18 или дори за 20 монофтонга (9 кратки и 9 дълги, съответно 10 кратки и 10 дълги). Но в самите корейски университети абсолютно никъде не се преподават толкова гласни на хората, които изучават корейския език като чужд. Сериозните корейски изследователи на корейския език, работещи в престижните световни университети, говорят за само 7 монофтонга (например Shin, Kiaer, Cha 2013). Тук няма да се спираме на прескриптивистките възгледи, а ще използваме описанията на сериозните изследователи. В Таблица 1 са представени монофтонгите на съвременния стандартен корейски език. Самата таблица е адаптация от Shin, Kiaer, Cha (2013: 102), но с добавени корейски букви (хангъл) за фонетичната транскрипция (поради причините, изложени по-горе). В съвременния език буквите ㅏ и ㅑ на практика се използват за отбелязване на една и съща фонема. В прескриптивистката традиция ㅏ е [ɛ] (средноотворена предна гласна), а ㅑ е [e] (среднозатворена предна гласна). Във фонетичната транскрипция с хангъл разликата се пази. В транскрипцията с IPA тук разлика не се прави. До корейските букви са поставени българските кирилски букви, с които те да се транскрибират в български текстове. За избора на българските букви за предаване на корейските гласни на практика има пълен консенсус както сред специалистите, така и сред по-широките среди, които изучават корейски език в България (Rangelov, Pavlov 2016). Съответствието е почти 1:1. Единственото „отклонение“ е употребата на българската буква **о** за обозначаване на две различни корейски морфема. Изследванията са показали, че аудиторно не само българите, но и много други некорейци (особено носителите на европейски езици), трудно правят разлика между тези две фонемни.

Таблица 1. Монофтонги в стандартния корейски език и транскрипцията им

	Предни	Задни	
	Незакръглени	Незакръглени	Закръглени
Високи	ㅣ ㅏ	ㅗ _ ㅛ	ㅜ ㅝ ㅠ
Средни	ㅓ ㅕ , ㅖ ㅗ	ㅛ ㅝ ㅞ	ㅟ ㅠ ㅡ
Ниски		ㅓ ㅕ ㅖ	

Дифтонгите в съвременния корейски език са възходящи и се явяват комбинации от глайд и монофтонг. Те са дадени в таблица 2.

Таблица 2. Дифтонги в стандартния корейски езици транскрипцията им

	i	ε	α	ш	и	л	о
j	-	je ㅈ, ㅊ йе (среща се само в началото на думата и след гласна)	ja ㅊ я	-	ju ㅈ ю	ja ㅊ йо (в началото на дума и след гласна), jo (след съгласна)	jo ㅈ йо (в началото на дума и след гласна), yo (след съгласна)
w	wi ㅈ уи	wε ㅈ, ㅊ, ㅌ уе	wa ㅊ уа	-	-	wl ㅈ уо	-
щ	wi ㅈ ъй	-	-	-	-	-	-

Бележки към таблица 2:

Всички дифтонги в съвременния корейски език са възходящи.

Дифтонгът **ㅈwi** се транскрибира с **ъй**, а не с **ъи**, за да се намали амбигуитетът. Този дифтонг има изключително ограничена дистрибуция в съвременния език. Той се среща само в началото на думи след пауза. Въпреки че стандартният език допуска произнасянето му и в други позиции, на практика буквата **ㅈ** се изговаря („чете“) като **ㅈ** и **ㅈ** във всички други позиции, освен когато записва генитивния маркер. Тогава се изговаря („чете“) като **ㅈ** **εε**. Фонетичната транскрипция с хангъл в тези случаи би използвала съответно **ㅈ** и **ㅈ**, а българската транскрипция **и** и **е**. Примери **의정부** **wiɟʌŋbu** Ъйджонбу, **정희** **seŋhi** Чонхи, **정희의** **seŋhie** Чонхие „на Чонхи“.

Дифтонгите **ㅈ** и **ㅊ** се пишат в стандартния правопис и се допуска изговорът им след съгласни в много високи регистри на стандартния език. На практика почти винаги те се заменят с монофтонгите **ㅈ** и **ㅊ**, които се произнасят еднакво, както изяснихме по-горе.

Правописът на **й** и **ъе** базира на конвенциите на българския правопис.

Дифтонгите, които започват с глайда **w**, на български се предават с комбинация от две гласни (уи друга гласна), което може да доведе до амбигуитет. На практика обаче секвенции от **wi** друга гласна не се срещат толкова често в корейския език.

4. Корейският консонантизъм

При транскрибирането на корейските съгласни възникват доста разногласия, които понякога изглеждат трудно преодолими. Това се дължи на сложната система на корейския консонантизъм.

Корейските съгласни не образуват струпвания. Две съгласни могат да са еднадо друга само на сричковата граница, като често тогава се случва частична или пълна асимилация. Редуването на съгласни фонемите е често срещано явление.

Корейските пловиви и африкати образуват тройки от фонемни по място на артикулация. Единият член на тройката е ненапрегнат, а другите два са напрегнати, като единият от тях е неаспириран (той обикновено се нарича просто напрегнат), а другият е аспириран. Напрегнатият и аспирираният се срещат само в началото на сричка. В края на сричката се среща само неизпуснатият алофон на ненапрегнатия. Освен това, ненапрегнатият се реализира като беззвучен и дори леко аспириран в началото на фонетична дума (след пауза), а в началото на сричка в интервокална позиция (между две гласни) или между сонор (назал или латерален апроксимант) и гласна той се реализира като съответния звучен говорен звук, който се артикулира на същото място. С други думи, ненапрегнатите фонемни имат три главни алофона, които са в комплементарна дистрибуция, а напрегнатият и аспирираните фонемни имат ограничена дистрибуция (само в началото на сричка). Между сричкофинален пловив и гласна в средисловието ненапрегнатите в началото на сричка не се реализират, а се редуват със съответната напрегната от същото място на учленение. Това редуване е автоматично и задължително и стандартният правопис не го отбелязва. Често ненапрегнатите се редуват със съответните напрегнати в средисловието и в интервокална позиция, и между сонор и вокал. Тези редувания са произволни и непредсказуеми. Много често те не се отразяват от стандартния правопис, но фонетичните транскрипции, разбира се, трябва да ги отразяват. Редуването на ненапрегнатите с напрегнати важи и за алвеолните фрикативи и за техните алвеоло-палатални алофони. В таблица 4 са дадени автоматичните задължителни асимилации и редувания. Там са дадени и някои алофони, които няма да коментираме подробно.

Практическите транскрипции на корейските имена и думи се стремят да разграничат тези тройки в началото на думата. Например, за веларните пловиви системата МакКюн-Райшауър използва, съответно за ненапрегнати-напрегнати-аспирирани, **k-kk-k'**, а системата на Правителството на Южна Корея, която беше въведена в навечерието на третото хилядолетие, използва **g-kk-k**. Руската практическа транскрипция (Концевич 2014, Сборник докладов 2014) системно използва диграфи за аспирираните: **пх, кх**, и т.н. Ние стигнахме до консенсуса да използваме българската **ки** за трите фонемни в начална позиция. Това напълно отразява възприятието на българските начинаещи в корейския език за „трите **к**-та“, които трудно се различават. Разбира се, звучният алофон на ненапрегнатата фонема се предава с **г**.

Латералният апроксимант и тапът по принцип са в комплементарна дистрибуция и представят една фонема. Почти до средата на ХХ век тази фонема е нямала реализация в началото на фонетична дума (след пауза), като се е редувала с алвеолния назал. Днес в тази начална позиция се срещат и двата алофона (на практика в свободно вариране), но ние избрахме да приемем, че в начална позиция се реализира тапът. Така приемат и повечето корейски изследователи. Тази фонема се редува с алвеолния назал и в средисловието след почти всички съгласни.

В таблица 3 са дадени транскрипциите на корейските съгласни.

Таблица 3. Съгласни в корейския стандартен език и транскрипцията им

	билабиални	алвеолни	алвеоло-палатални	веларни
Носови	m ㅁ m	n ㄴ n		ŋ ㅇ h (ㅇ само в края на сричка; когато ㅇ е в началото на сричка, то се игнорира)
апроксимант, тап		l ㄹ (в края на сричка и в началото на сричка само след l) r ㄷ (във всички други случаи)		
пловиви (ненапрегнати)	p , p̣ ㅍ p (в началото на дума и в края на сричка) b ㅂ (във всички други случаи)	t , ṭ ㅌ t d ㄸ d		k , ḳ ㅋ k k/g ㆁ g
пловиви (напрегнати)	p̣̄ ㅍ̄ p̄	t̄ ㅌ̄ t̄		k̄ ㆁ̄ k̄
пловиви (аспировани)	p^h ㅍ ^h p^h	t^h ㅌ ^h t^h		k^h ㅋ ^h k^h
фрикативи (ненапрегнати)		ʃ ㅅ (преди, u , y , o и y) s ㅆ (във всички други случаи)		h ㅎ x
фрикативи (напрегнати)		ʃ̄ ㅅ̄ (преди, u , y , o и y) s̄ ㅆ̄ (във всички други случаи)		

африкати (ненапрегнати)			сᄒ ᄒ ч ᄒᄒ ᄒ дж	
африкати (напрегнати)			сᄒ ᄒ ч	
африкати (аспировани)			сᄒ ^h ᄒ ч	

Примери за автоматично задължително редуване:

학자[학짜] **хакча** „учен“

입술[입쑈] **ипсул** „устна“

Примери за произволно (непредсказуемо) редуване, неотразявано от стандартния правопис:

여권[여권] **йокуон** „паспорт“. Сравни: 여관[여관] **йогуан** „йогуан; традиционен хотел“

한자[한짜] **ханча** „китайски йероглиф“. Сравни: 한자[한자] **ханджа** „една буква“

발전[발쩐] **палчон** „развитие“. Сравни: 알지[알지] **алджи** „зная“

При примера 발전[발쩐] **палчон** „развитие“ имаме „частична непредсказуемост“. Става дума за това, че в сино-корейския лексикален пласт в съвременния корейски език редуването на средноезичните ненапрегнати (**t, s, ɕ**) със съответните напрегнати е задължително след латералния апроксимант. За идентифицирането на сино-корейската лексика обикновено е нужно отлично владееене на корейския език.

В корейския език съществуват и много идиосинкратични редувания и особености, като например в думите 같이[가치] **качи** „заедно“ и 나뭇잎[나무닙] **намуннип** „листо на дърво“. Както и в другите случаи, и тук при транскрипцията просто се следва изговорът.

В таблица 4 са дадени асимилациите и явленията, които се случват на сричковите граници. Не всеки две съгласни могат да са на сричкова граница в рамките на дадена морфема. В много от случаите дадените взаимодействия са възможни само на морфемни граници. Много асимилации и редувания на морфемната граница зависят и от вида на морфемите. Тук няма да навлизаме в сложните въпроси на корейската морфонология.

Таблица 4. Съгласни на сричкова граница

	ㅁ-	ㄴ-	ㄹ-	ㅂ-	ㅅ-	ㅇ-	ㅈ-	ㅊ-	ㅋ-	ㆁ-	ㅇ-	ㅈ-	ㅊ-	ㅋ-	ㆁ-	ㅇ-	ㅈ-	ㅊ-	ㅋ-	ㆁ-
--	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

	m-	n-	l-	p-	t-	k-	p-	t-	k-	p ^h -	t ^h -	k ^h -	s-/с-	h-	s-/с-	с-	с-	с ^h -
	м-	н-	л-	п-	т-	к-	п-	т-	к-	п-	т-	к-	с-/ш-	х-	с-/ш-	ч	ч	ч
-m	ㅁ	ㅂ	ㅅ	ㅈ	ㅊ	ㅋ	ㅍ	ㅌ	ㄱ	ㅍ	ㅌ	ㅋ	ㅅ/ㅆ	ㅎ	ㅅ/ㅆ	ㅈ	ㅉ	ㅊ
-м	mm	mn	ml	mp	mt	mk	mp	mt	mk	mp ^h	mt ^h	mk ^h	мс/мш	mh	мс/мш	ч	ч	ч
	MM	MN	ML	MP	MT	MK	MP	MT	MK	MP ^h	MT ^h	MK ^h	MC/MSH	MX	MC/MSH	Ч	Ч	Ч
-n	ㄴ	ㄷ	ㄹ	ㅂ	ㅅ	ㅇ	ㅈ	ㅊ	ㅋ	ㅍ	ㅌ	ㅋ	ㄴ/ㄷ	ㄴ	ㄴ/ㄷ	ㄷ	ㄸ	ㄹ
-н	nm	nn	nl	nb	nd	ng	np	nt	nk	np ^h	nt ^h	nk ^h	нс/нш	nh	нс/нш	ч	ч	ч
	NM	NN	NL	NB	ND	NG	NP	NT	NK	NP ^h	NT ^h	NK ^h	NS/NSH	NH	NS/NSH	Ч	Ч	Ч
-o	ㅇ	ㅂ	ㅅ	ㅈ	ㅊ	ㅋ	ㅍ	ㅌ	ㄱ	ㅍ	ㅌ	ㅋ	ㅇ/ㅅ	ㅇ	ㅇ/ㅅ	ㅈ	ㅉ	ㅊ
-o	om	on	ol	op	ot	ok	op	ot	ok	op ^h	ot ^h	ok ^h	ос/ош	oh	ос/ош	ч	ч	ч
	OM	ON	OL	OP	OT	OK	OP	OT	OK	OP ^h	OT ^h	OK ^h	OS/OSH	OH	OS/OSH	Ч	Ч	Ч
-l	ㄹ	ㄷ	ㄹ	ㅂ	ㅅ	ㅇ	ㅈ	ㅊ	ㅋ	ㅍ	ㅌ	ㅋ	ㄹ/ㄷ	ㄹ	ㄹ/ㄷ	ㄷ	ㄸ	ㄹ
-l	lm	ln	ll	lp	lt	lk	lp	lt	lk	lp ^h	lt ^h	lk ^h	лс/лш	lh	лс/лш	ч	ч	ч
	LM	LN	LL	LP	LT	LK	LP	LT	LK	LP ^h	LT ^h	LK ^h	LS/LSH	LH	LS/LSH	Ч	Ч	Ч
-p	ㅍ	ㅂ	ㅅ	ㅈ	ㅊ	ㅋ	ㅍ	ㅌ	ㄱ	ㅍ	ㅌ	ㅋ	ㅍ/ㅆ	ㅍ	ㅍ/ㅆ	ㅈ	ㅉ	ㅊ
-p	pm	pn	pl	pp	pt	pk	pp	pt	pk	pp ^h	pt ^h	pk ^h	пс/пш	p	пс/пш	ч	ч	ч
	PM	PN	PL	PP	PT	PK	PP	PT	PK	PP ^h	PT ^h	PK ^h	PS/PSH	P	PS/PSH	Ч	Ч	Ч
-t	ㄷ	ㄷ	ㄹ	ㅂ	ㅅ	ㅇ	ㅈ	ㅊ	ㅋ	ㅍ	ㅌ	ㅋ	ㅅ/ㅆ	ㅌ	ㅅ/ㅆ	ㅈ	ㅉ	ㅊ
-t	tm	tn	tl	tp	tt	tk	tp	tt	tk	tp ^h	tt ^h	tk ^h	тс/тш	t	тс/тш	ч	ч	ч
	TM	TN	TL	TP	TT	TK	TP	TT	TK	TP ^h	TT ^h	TK ^h	TS/TSH	T	TS/TSH	Ч	Ч	Ч
-k	ㅇ	ㅂ	ㅅ	ㅈ	ㅊ	ㅋ	ㅍ	ㅌ	ㄱ	ㅍ	ㅌ	ㅋ	ㅅ/ㅆ	ㅎ	ㅅ/ㅆ	ㅈ	ㅉ	ㅊ
-k	km	kn	kl	kp	kt	kk	kp	kt	kk	kp ^h	kt ^h	kk ^h	кс/кш	k	кс/кш	ч	ч	ч
	KM	KN	KL	KP	KT	KK	KP	KT	KK	KP ^h	KT ^h	KK ^h	KS/KSH	K	KS/KSH	Ч	Ч	Ч

Бележки към таблица 4:

Взаимодействието на **-ㄴ-n-ни** **ㄷ-l- p-** може да се реализира, освен като **ㄷ ㄷ ll**, и като **ㄴ ㄴ pnn**. Това зависи от вида на морфемите. Този въпрос е сложен. Просто трябва да се следва произношението на конкретната дума.

При взаимодействието на **-ㅍ-p-**, **-ㄷ-t-** **-ㄱ-k-** **ㅎ-h-** **х-с** се реализират респективно аспирираните фонемите **ㅍ p^h**, **ㄷ t^h** и **ㅋ k^h**. Ние решихме при изконните корейски морфемите и думи да спазваме фонетичния принцип и да транскрибираме, например, **먹히다[머키다]** **мокида** „е яден“, **입히다[이피다]** **ипида** „облича“. За морфемите и думите от сино-корейския лексикален пласт решихме да правим леко отстъпление от фонетичния принцип в тези случаи, за да запазим етимологичността и разпознаемостта на отделните морфемите (които често се превеждат с отделни думи на български). Примери: **흑해[흐캐]** **Хъххе** „Черно море“, **입학[이팍]** **ипхак** „постъпване в училище; влизане в университет“.

5. Заключение

Предложената тук широка практическа система за транскрипция на корейските имена и думи в български писмени текстове се характеризира с простота, максимална изчистеност от диграфи, диакритични знаци и други разсейващи и затрудняващи възприемането елементи. Тя дава възможност на българските читатели да изговарят корейските имена и думи така, че те да звучат максимално близко до оригинала, без да създават излишни и нежелани компликации в произнасянето и перцепцията.

При разработването на системата за транскрипция всички членове на катедрата и поканените участници в дискусиите и кръглите маси извървяха своя път и направиха необходимите компромиси, за да може да се стигне до разумно и елегантно предложение за практическа българска транскрипция на корейските имена и думи, въпрос, който след повече от четвърт век дочака своето академично третиране.

Цитирана литература

- Данчев 2010: Данчев, А. *Българска транскрипция на английски имена*. София, 2010.
- Концевич 2014: Концевич, Л. Р. *О необходимости следовать единой русской практической транскрипции корейских слов*. – In: *Sbornik докладov*, 2014. Москва, 2014.
- Павлов, Рангелов, Чой 1998: *Космосът на водната капка: Съвременна корейска поезия!* Прев: Б. Павлов, С., Рангелов, К Чой. София, 1998.
- Рангелов 1996: Рангелов, С. Уникалността на корейското писмо Хангъл. – В: *Корея : Традиции и съвременност*. София, 1996.
- Рангелов 1997: Rangelov, S. *Linguo-semiotic peculiarities of the Korean writing system*. – In: *Proceedings of the 2nd National Symposium of Korean Studies*. Sofia, 1997.
- Рангелов, Павлов 2012: Rangelov, S., B. Pavlov. *Transcription of Korean personal names in Bulgarian Cyrillic texts (a case study)*. – In: *Korea as Crossroads of Asia: National Conference on Korean Studies*. Sofia, 2012.
- Рангелов, Павлов 2013: Rangelov, S., B. Pavlov. *Academic and Practical Systems of Transcription of Korean Words with the Bulgarian Alphabet: A Cyrillization Project for Korean*. – In: *Korea – From Traditions to Modernity: Proceedings of the European Conference on Korean Studies*. Sofia, 2013.
- Рангелов 2015: Rangelov, S. *Transcription of Bulgarian names with the Korean alphabet (prescriptive approach)*. – In: *Outlining the Korean Society: Preceedings*. Sofia, 2015.
- Рангелов, Павлов 2016: Rangelov, S., B. Pavlov. *Attitudes towards Cyrillic transcription of Korean names and words in Bulgarian context*. – В: *Луна, бамбукиогледало – изтоковедски изследвания*. Sofia, 2016.
- Сборник 2014: *Сборник докладов Научно-практическогo семинара „Насущные вопросы кириллизации корейских имен собственных : Актуальные проблемы унификации системы транскрипции“ 4 – 5 декабря 2014 года*. Москва, 2014.
- Стефанов 1908: Стефанов, К. *Англо-български речник*. С. 1908.
- Shin, Kiaer, Cha 2013: Shin, J., Kiaer, J., Cha, J. *The Sounds of Korean*. Cambridge, 2013.

За авторите

Райна Бенева е гл. ас. д-р, СУ „Св. Климент Охридски“, ФКНФ, катедра Кореистика.
email: rbeneva@uni-sofia.bg

Мирослава Забуртова е гл. ас. д-р, СУ „Св. Климент Охридски“, ФКНФ, катедра
Кореистика.
email: zaburtova@uni-sofia.bg

Яница Иванова е доц. д-р, СУ „Св. Климент Охридски“, ФКНФ, катедра Кореистика.
email: jzivanova@uni-sofia.bg

Яна Манчева е доц. д-р, СУ „Св. Климент Охридски“, ФКНФ, катедра Кореистика.
email: y.mancheva@uni-sofia.bg

Бойко Павлов е хон. преп., СУ „Св. Климент Охридски“, ФКНФ, катедра Кореистика.
email: bdrpavlov@yahoo.com

Спас Рангелов е гл. ас. д-р, Университет Хангук, Република Корея.
email: rangelovsa@yahoo.com

Ким Со Ъънг е доц. д-р, СУ „Св. Климент Охридски“, ФКНФ, катедра Кореистика.
email: sykim2016@abv.bg

Ирина Сотирова е доц. д-р, СУ „Св. Климент Охридски“, ФКНФ, катедра Кореистика.
email: ivsotirova@uni-sofia.bg